

U tronu królowej Polski

U tronu królowej Polski
Galeria Wystaw Czasowych II p.

15 grudnia 2006 r. – 11 marca 2007 r.

Wystawa zorganizowana przez Zamek Królewski w Warszawie we współpracy z klasztorem oo. Paulinów na Jasnej Górze i Muzeum Historii Polski pod honorowym patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego i J.E. Księdza Józefa Kardynała Glempa Prymasa Polski.

Kuratorzy wystawy: **Przemysław Mrozowski, o. Jan Golonka OSPP, Jerzy Żmudziński**

Komisarz organizacyjny: **Anna Małecka**

Aranżacja plastyczna i oświetlenie: **Violetta Damińska i Żanetta Govenlock**

Trudno jest przecenić rolę, jaką odegrał klasztor jasnogórski w dziejach kultury i duchowości polskiej w perspektywie przeszło sześciu wieków swojej historii i obecności w jego murach obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej. Założony przez księcia Władysława Opolczyka w 1382 r., po jego politycznym upadku został uznany z woli Władysława Jagiełły za fundację królewską i rychło stał się już w I połowie XV stulecia ważnym ośrodkiem kultu religijnego i celem licznych pielgrzymek. Jako fundacja dynastyczna rodu Jagiellonów, odgrywał nie tylko znaczącą rolę religijną, ale też polityczną i traktowany był jako miejsce szczególnej opieki, sprawowanej nad państwami jagiellońskimi przez Matkę Boską, która, uobecniona w cudownym wizerunku, już w II połowie XV w. przez znakomitego historyka, kanonika Jana Długosza została nazwana „królową świata i naszą”. Wyrazem tego znaczenia były częste pielgrzymki do Częstochowy władców Polski oraz najwyższych dostojników Kościoła i Rzeczypospolitej, a także składane przez nich u stóp ołtarza Matki Boskiej dary wotywnie, które w znacznej części przetrwały do naszych czasów.

Klasztor jasnogórski i jego skarbiec to z pewnością miejsce szczególne – jeden z najbogatszych zespołów dziedzictwa artystycznego nie tylko w Polsce, ale w całej Europie Środkowej. Poza wyjątkowymi przypadkami największego zagrożenia dziejowego, ta najwyższej rangi spuścizna historyczna nigdy nie opuszczała murów klasztoru. Monumentalna wystawa, zorganizowana w Zamku Królewskim w Warszawie przy najdalej idącej współpracy z klasztorem oo. Paulinów na Jasnej Górze, była tym samym przedsięwzięciem bez precedensu – wyjątkowym zarówno w dziejach klasztoru, jak i polskiego muzealnictwa. Przeszło 150 starannie wybranych dzieł malarstwa i iluminatorstwa, a przede wszystkim złotnictwa i hafciarstwa – naczyń i szat liturgicznych, wotów oraz dokumentów historycznych – stanowiło sugestywne świadectwo o dziejowym znaczeniu Jasnej Góry. Znalazły się wśród nich także zabytki wyjątkowe, nie eksponowane publicznie, nawet w murach skarbcza jasnogórskiego, jak słynna sukienka, zwana

rubinową na obraz Matki Boskiej, wyszywana drogocennymi klejnotami głównie z XVI i XVII w., ofiarowanymi "do obrazu" przez przedstawicieli najbardziej znaczących rodów polskich. Dziś sukienka ta, świadectwo głębokiej czci dla obrazu Matki Boskiej, uchodzić może również za jedną z najświetniejszych kolekcji dawnej biżuterii w całej Europie.

Wystawa była opowieścią o dziejowej roli Jasnej Góry, poprowadzoną chronologicznie. Olśniewające klasą artystyczną i bogactwem, zabytki zgromadzone w pierwszej części ekspozycji przywoływały pamięć władców i podkreślały znaczenie klasztoru jako miejsca kultu dynastycznego Jagiellonów, a po nich Wazów, uważających się za ich legalnych spadkobierców. Dary takie jak Mszał z fundacji króla Jana Olbrachta, monstrancja i krzyż, ofiarowane przez Zygmunta I, czy fragmenty korony złożonej na Jasnej Górze przez Władysława IV, to świadectwa wielkiego przywiązania tych władców do klasztoru częstochowskiego, ich najgłębszej czci dla obrazu Matki Boskiej i znaczenia, jakie odgrywało sanktuarium w życiu religijnym i politycznym dawnej Polski.

Dramat dziejowy Rzeczypospolitej, który zarysował się wyraźnie w dobie szwedzkiego „potopu”, znalazł odzwierciedlenie w drugiej części ekspozycji, gdzie moment przełomu wyznaczała obrona Jasnej Góry pod wodzą ojca Kordeckiego, przywołana sugestywnie licznymi pamiątkami i dziełami sztuki. Od tej chwili klasztor częstochowski stał się coraz częściej miejscem, gdzie nie tylko oddawano cześć Matce Boskiej najgodniejszymi darami składanymi w Kaplicy Cudownego Obrazu, ale też coraz częściej szukano duchowego wsparcia w trudnych historycznie chwilach. Wprawdzie wota królewskie Jana III i dary składane przez jego synów przywoływały jeszcze świetność wiedeńskiego triumfu, a i August III starał się wpisać swoimi znakomitymi darami w splendor tradycji królewskiej, to rolę coraz większą odgrywały dary skromniejsze – eksponowane na wystawie pamiątki związane z konfederacją barską, z insurekcją Kościuszki, z powstaniem narodowymi XIX wieku. W nurt tej tradycji wpleciony też został wątek pielgrzymkowy – masowego ruchu, którego korzenie tkwią głęboko w przeszłości, ale którego kulminacją były chyba ostatnie dziesięciolecia: Jasnogórskich Ślubów Narodu w 1956 r., wyboru Jana Pawła II w 1978 r., wybuchu „Solidarności”, trudnych lat, gdy próbowano ją zdławić, wreszcie – triumfu wolności i odzyskania pełnej suwerenności. Zarówno obrazy najwybitniejszych malarzy, jak i skromne niekiedy pamiątki po bohaterach tych doniosłych wydarzeń, przekonywały równie sugestywnie jak "perły od królów i złoto od rycerzy" o doniosłej roli, jaką Jasna Góra odegrała dziejach Polski.

Ekspozycja była czynna w **niedz. 11.00 – 16.00, pozostałe dni (w tym 26 grudnia) – 10.00 – 16.00**; nieczynna: **23 – 25 oraz 31 grudnia 2006 i 1 stycznia 2007**. Bilety: **12 i 6 zł**.

Plakieta wotywna pielgrzymki krakowskiej 1819

Sponsorzy

Mecenas
Zamku Królewskiego

Sponsor

Zamku Królewskiego w Warszawie

Centrum Tłumaczeń
i Obsługi Konferencji

Patroni medialni

TVP
Telewizja
Polska

Polskie
Radio

EMPIK
Pełna Kultura

WPROST

WIK
Wprost
i Kultura

The Warsaw
Voice

Warsaw Point

Gazeta
Wyborcza

Gazeta.pl

Gazeta
Antykwaryczna

Frekwencja: **9 161** os.